

**ВИКОНАВЧА ДИРЕКЦІЯ
ФОНДУ ГАРАНТУВАННЯ ВКЛАДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ**

РІШЕННЯ

12.10.2023

м. Київ

№ 1280

**Про внесення змін у додаток до
рішення виконавчої дирекції Фонду
гарантування вкладів фізичних осіб
від 29 грудня 2022 року № 1107**

Відповідно до абзацу другої частини четвертої статті 6, частини шостої статті 12 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» виконавча дирекція Фонду гарантування вкладів фізичних осіб **вирішила:**

1. Внести зміни у додаток до рішення виконавчої дирекції Фонду гарантування вкладів фізичних осіб від 29 грудня 2022 року № 1107 «Про особливості функціонування системи гарантування вкладів фізичних осіб в частині оцінки фінансової стійкості Фонду гарантування вкладів фізичних осіб в умовах воєнного стану, введеного Указом Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 “Про введення воєнного стану в Україні”», виклавши його в новій редакції, що додається.

2. Це рішення набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

3. Управлінню зв'язків з громадськістю та міжнародними організаціями забезпечити офіційне опублікування цього рішення шляхом розміщення на офіційному веб-сайті Фонду гарантування вкладів фізичних осіб.

В.о. директора-розпорядника

Андрій ОЛЕНЧИК

Додаток
до рішення виконавчої дирекції
Фонду гарантування вкладів
фізичних осіб
12 жовтня 2023 року № 1280

МЕТОДИКА

оцінки фінансової стійкості Фонду гарантування вкладів фізичних осіб в умовах воєнного стану, введеного Указом Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні», затвердженим Законом України від 24 лютого 2022 року № 2102-IX (зі змінами)

I. Загальні положення

1. Ця Методика встановлює механізм проведення оцінки спроможності Фонду гарантування вкладів фізичних осіб (далі – Фонд) забезпечувати покриття прогнозованого обсягу ризиків у банківській системі в майбутньому, порядок, умови та період проведення розрахунку показників розміру значення цільового показника та строку для його досягнення, цільового фонду, ризику ліквідності, відкоригованого капіталу в умовах воєнного стану, введеного Указом Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні», затвердженим Законом України від 24 лютого 2022 року № 2102-IX (зі змінами).

2. У цій Методиці терміни вживаються в такому значенні:

дата t – дата, коли значення відкоригованого капіталу повинно досягнути розміру цільового фонду;

резерв під очікувані витрати, пов'язані з відшкодуванням коштів вкладникам внаслідок неплатоспроможності банків, – потенційні витрати Фонду

на виведення неплатоспроможних банків з ринку та відшкодування коштів вкладникам, що можуть виникнути протягом 12 наступних місяців;

фінансова стійкість Фонду – фінансова спроможність Фонду виконувати свої функції, визначені частиною другою статті 4 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» (далі – Закон), в довгостроковому, короткостроковому та поточному періодах.

Терміни «відкоригований капітал», «цільовий показник Фонду», «цільовий фонд» та «строк для досягнення цільового показника Фонду» у цій Методиці вживаються у значенні, наведеному в Законі.

3. Оцінка фінансової стійкості Фонду в довгостроковому, короткостроковому та поточному періодах здійснюється з метою:

визначення наявності дефіциту коштів (ліквідності) Фонду та вибору заходів для його подолання;

визначення наявності дефіциту відкоригованого капіталу Фонду та вибору заходів для його накопичення на відповідний період.

4. Результати оцінки фінансової стійкості Фонду щомісяця подаються на розгляд виконавчої дирекції Фонду для забезпечення вжиття своєчасних та необхідних дій.

II. Оцінка фінансової стійкості Фонду в довгостроковому періоді

1. Оцінка фінансової стійкості Фонду в довгостроковому періоді здійснюється щокварталу та полягає у визначенні спроможності Фонду протягом строку, встановленого для досягнення значення цільового показника Фонду, забезпечити наявність необхідного розміру цільового фонду шляхом накопичення Фондом відкоригованого капіталу.

2. Розрахунок фінансової стійкості Фонду в довгостроковому періоді здійснюється з метою контролю за досягненням значення цільового показника Фонду, встановленого рішенням виконавчої дирекції Фонду, затвердженим рішенням адміністративної ради Фонду, протягом строку для його досягнення.

3. Розрахунок розміру цільового фонду, який вказує на розмір можливих фінансових втрат Фонду у разі настання кризових явищ у майбутньому (крім випадків наявності ознак нестійкого фінансового стану банківської системи, а також обставин, що загрожують стабільності банківської та/або фінансової системи України), здійснюється на останню дату кварталу та розраховується за такою формулою:

$$\text{ЦФ}_i = \text{ГФК}_i \times \text{ЦП},$$

де ЦФ_i – розмір цільового фонду на i -ту дату;

ГФК_i – сума гарантованих Фондом коштів в межах суми відшкодування, яка розраховується з використанням методів математичного моделювання на основі статистичної обробки даних Звіту про вклади фізичних осіб в учасниках Фонду гарантування вкладів фізичних осіб – форма звітності № 1Ф, що подається банками відповідно до Правил подання звітності учасниками Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, затверджених рішенням виконавчої дирекції Фонду гарантування вкладів фізичних осіб від 18 червня 2020 року № 1158, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 31 серпня 2020 року за № 831/35114, (далі – форма № 1Ф) на i -ту дату з врахуванням запланованої зміни гарантованої суми;

ЦП – значення цільового показника Фонду.

4. Достатнім значенням фінансової стійкості Фонду в довгостроковому періоді є досягнення значенням відкоригованого капіталу розміру цільового фонду до дати t .

Майбутнє потенційне значення показника відкоригованого капіталу на і-ту дату розраховується за такою формулою:

$$KB_i = KB_0 + ПЗУ_i + РЗУ_i + ДД_i + ККВ_i - ВКВ_i - ВБЗ_i,$$

де KB_0 – фактичне значення відкоригованого капіталу на останню звітну дату, розраховане на підставі даних балансу (звіту про фінансовий стан) Фонду за такою формулою:

$$KB_0 = (ЗА - НА) - (ЗЗ - ПВФ),$$

де ЗА – загальна сума активів Фонду;

НА – вартість нематеріальних активів Фонду;

ЗЗ – загальна сума зобов'язань Фонду;

ПВФ – резерв під очікувані витрати, пов'язані з відшкодуванням коштів вкладникам внаслідок неплатоспроможності банків;

ПЗУ_i – прогнозні суми початкового збору до Фонду та спеціального збору до Фонду (у разі наявної інформації про їх надходження);

РЗУ_i – прогнозні суми регулярного збору до Фонду, які будуть нараховані до і-тої дати, що розраховуються з використанням методів математичного моделювання на основі статистичної обробки даних форми № 1Ф;

ДД_i – прогнозна сума доходів від інвестиційної діяльності Фонду, які будуть нараховані до і-тої дати, за умови, що Фонд інвестує 70 відсотків фактичного значення відкоригованого капіталу в цінні папери, визначені пунктом 3 частини другої статті 4 Закону, строком до одного року з прогновною доходністю, розрахованою відповідно до кривої безкупонної доходності, побудованої за гривневими облігаціями внутрішньої державної позики (модель Свенссона), яка опублікована на сторінці Офіційного інтернет-представництва Національного банку України;

ККВ_i – прогнозна сума компенсації неплатоспроможними банками кошторисних витрат Фонду (ВКВ_i), пов'язаних із здійсненням тимчасової адміністрації та ліквідації банку, яка буде отримана до і-тої дати;

BKB_i – витрати на забезпечення діяльності Фонду, що визначаються на підставі затвердженого адміністративною радою Фонду кошторису витрат Фонду на майбутні періоди в частині, що будуть понесені до i -тої дати;

$BBЗ_i$ – процентні витрати за борговими зобов'язаннями Фонду, які будуть нараховані до i -тої дати, на основі діючих кредитних договорів.

5. Якщо результати розрахунків потенційного значення показника відкоригованого капіталу на i -ту дату, проведених відповідно до пункту 4 цього розділу, свідчать про:

досягнення прогностним значенням показника відкоригованого капіталу до дати t розміру цільового фонду на встановлену дату – накопичення відкоригованого капіталу Фонду відбувається прийнятними темпами та Фонд вважається фінансово стійким в довгостроковому періоді;

недосягнення прогностним значенням показника відкоригованого капіталу до дати t розміру цільового фонду на встановлену дату – накопичення відкоригованого капіталу Фонду відбувається неприйнятними темпами та Фонд вважається фінансово нестійким у довгостроковому періоді. У такому випадку Фонд здійснює розрахунок потенційного дефіциту капіталу Фонду.

Різниця між розміром цільового фонду та прогностним значенням відкоригованого капіталу на дату досягнення цільового показника Фонду є розміром потенційного дефіциту відкоригованого капіталу Фонду.

6. Фонд, з метою подолання потенційного дефіциту відкоригованого капіталу, має право вжити заходів щодо збільшення надходжень від зборів з учасників Фонду шляхом:

підвищення на відповідний період базової річної ставки регулярного збору до Фонду згідно зі статтею 22 Закону;

встановлення спеціального збору до Фонду згідно зі статтею 23 Закону.

7. Виконавча дирекція Фонду приймає рішення про вжиття заходів для забезпечення фінансової стійкості Фонду у довгостроковому періоді із врахуванням того, що очікувана додаткова сума надходжень від застосування обраних заходів, визначених пунктом 6 цього розділу, не повинна бути меншою за розрахований розмір потенційного дефіциту відкоригованого капіталу Фонду.

III. Оцінка фінансової стійкості Фонду в короткостроковому періоді

1. Оцінка фінансової стійкості Фонду в короткостроковому періоді здійснюється щомісяця та визначає спроможність Фонду забезпечити потенційні втрати Фонду при виведенні неплатоспроможних банків з ринку та відшкодуванні коштів вкладникам протягом наступних 12 місяців.

2. Оцінка фінансової стійкості Фонду в короткостроковому періоді здійснюється шляхом порівняння суми потенційних втрат відкоригованого капіталу протягом наступних 12 місяців, пов'язаної з виведенням неплатоспроможних банків з ринку та відшкодуванням коштів вкладникам внаслідок неплатоспроможності банків, із прогнозним значенням відкоригованого капіталу на дату через 12 місяців після звітної дати, розрахованим відповідно до пункту 4 розділу II цієї Методики.

3. Сума потенційних втрат відкоригованого капіталу протягом наступних 12 місяців розраховується за формулою:

$$СВК = V_{ГСВ} \times LGD, \text{ де}$$

СВК - сума потенційних втрат відкоригованого капіталу протягом наступних 12 місяців;

$V_{ГСВ}$ - прогнозна гарантована сума відшкодування коштів за вкладами, розрахована відповідно до додатку 1 до цієї Методики для усіх банків за виключенням банків із державною часткою;

LGD - коефіцієнт очікуваного рівня майбутніх втрат Фонду.

Розрахунок коефіцієнту очікуваного рівня майбутніх втрат Фонду здійснюється для банків що були ліквідовані після 01 січня 2013 року:

$$LGD = Z_{КВ}/KB,$$

де $Z_{КВ}$ – залишок кредиторських вимог Фонду до банків, розраховується на дату затвердження ліквідаційного балансу;

KB - загальна сума пред'явлених кредиторських вимог Фонду до банків згідно затвердженого реєстру акцептованих вимог кредиторів станом на дату затвердження ліквідаційного балансу.

4. Фонд, при оцінці ризиків банкрутства банків протягом наступних 12 місяців, створює резерв під очікувані витрати, пов'язані з відшкодуванням коштів вкладникам внаслідок неплатоспроможності банків, що дорівнює сумі можливого відшкодування коштів за вкладами фізичних осіб банків, вірогідність банкрутства яких складає 50% та більше відсотків:

$$ПВФ = V_{ГСВрезерв},$$

де $ПВФ$ – резерв під очікувані витрати, пов'язані з відшкодуванням коштів вкладникам внаслідок неплатоспроможності банків;

$V_{ГСВрезерв}$ – сума можливого відшкодування коштів за вкладами фізичних осіб банків, вірогідність банкрутства яких складає 50% та більше відсотків, яка розраховується відповідно до розділу V Додатку 1.

5. Фонд вважається фінансово стійким в короткостроковому періоді та таким, що може забезпечити потенційні витрати Фонду протягом 12 наступних

місяців, якщо СВК має значення менше ніж KB_i , де KB_i – прогнозне значення відкоригованого капіталу на дату через 12 місяців від звітної дати.

6. Фонд має ознаки, що вказують на потенційну спроможність Фонду бути фінансово нестійким, якщо СВК має значення більше ніж KB_i . Різниця між СВК та KB_i визначає потенційну суму додаткового залучення Фондом коштів протягом наступних 12 місяців, включаючи звернення до Міністерства фінансів України з заявкою про надання Фонду кредиту від держави або внеску держави на безповоротній основі.

IV. Оцінка фінансової стійкості Фонду в поточному періоді

1. Оцінка фінансової стійкості Фонду в поточному періоді здійснюється щотижня та визначає спроможність забезпечення Фонду ліквідними коштами для здійснення витрат протягом поточного та двох наступних місяців, а також визначає інструменти для можливого поповнення ліквідних коштів Фонду протягом цього періоду.

2. Для оцінки фінансової стійкості Фонду в поточному періоді використовується модель грошових потоків, побудована на основі прогнозу надходжень та витрат, яка охоплює поточний та два наступних місяці і визначає прогнозний залишок коштів, що має знаходитися на рахунках Фонду кожного тижня.

Розрахунок залишку коштів на рахунках Фонду здійснюється відповідно до моделі грошових потоків Фонду за формою, наведеною у додатку 2 до цієї Методики.

3. Фонд є фінансово стійким в поточному періоді, якщо в результаті проведеного розрахунку кожне значення вихідного залишку коштів на рахунках Фонду має позитивне значення.

4. Якщо в результаті розрахунку в розрахункових періодах хоча б один з вихідних залишків коштів на рахунках Фонду має негативне значення, Фонд для подолання прогнозного дефіциту коштів має право застосувати такі заходи :

продаж Фондом державних цінних паперів, та облігацій міжнародних фінансових організацій, що розміщуються на території України, визначених пунктом 3 частини другої статті 4 Закону;

встановлення зборів до Фонду;

звернення до Національного банку України за отриманням кредиту та/або викупом державних цінних паперів України відповідно до статті 25 Закону;

звернення до Міністерства фінансів України за отриманням кредиту від держави або отриманням внеску держави на безповоротній основі.

5. Фонд, на підставі рішення виконавчої дирекції Фонду, звертається з заявкою до Національного банку України про отримання кредиту та/або викуп державних цінних паперів України в порядку, визначеному Положенням про підтримку ліквідності Національним банком України Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, затвердженим постановою Правління Національного банку України 18 березня 2013 року № 95, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 03 квітня 2013 року за № 543/23075.

6. Фонд, на підставі рішення виконавчої дирекції Фонду, звертається до Міністерства фінансів України з заявкою про надання Фонду кредиту від держави відповідно до Порядку надання Фонду гарантування вкладів фізичних осіб кредиту або внеску держави на безповоротній основі, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19 серпня 2022 року № 919 .

7. Фонд на підставі рішення виконавчої дирекції Фонду, затвердженого адміністративною радою Фонду, має право звернутися до Міністерства фінансів України із заявкою про надання Фонду коштів у вигляді внеску держави на безповоротній основі за наявності таких обставин:

1) Фонд виконує свої зобов'язання перед вкладниками у розмірі, що перевищує розмір цільового фонду, що підтверджується розрахунком за такою формулою:

$$ВФ - ПБ + ВП > ЦФ,$$

де ВФ – сума фактичних витрат Фонду на виплату гарантованої суми відшкодування вкладникам банків, які були визнані неплатоспроможними починаючи з дня затвердження адміністративною радою Фонду рішення виконавчої дирекції Фонду про встановлення значення цільового показника Фонду та строку для його досягнення;

ПБ – фактична сума задоволення кредиторських вимог Фонду до банків, які були визнані неплатоспроможними починаючи з дня затвердження адміністративною радою Фонду рішення виконавчої дирекції Фонду про встановлення значення цільового показника Фонду та строку для його досягнення;

ВП – прогнозна сума витрат Фонду на виплату гарантованої суми відшкодування вкладникам на поточні три місяці;

ЦФ – розмір цільового фонду, розрахований на останню звітну дату;

2) проведені розрахунки фінансової стійкості Фонду свідчать, що в перспективі трьох місяців виникає прогностичний дефіцит коштів Фонду;

3) Рада з фінансової стабільності своїм рішенням підтвердила наявність ознак нестійкого фінансового стану банківської системи, а також обставин, що загрожують стабільності банківської та/або фінансової системи країни, (далі – рішення РФС).

8. У разі відсутності рішення РФС Фонд ініціює засідання Ради з фінансової стабільності, на якому порушує питання щодо необхідності підтвердження наявності ознак нестійкого фінансового стану банківської системи, а також обставин, що загрожують стабільності банківської та/або фінансової системи країни та, у разі підтвердження, звертається до Міністерства фінансів України із заявкою про надання Фонду коштів у вигляді внеску держави на безповоротній основі.

V. Розрахунок значення цільового показника Фонду та строку для його досягнення

1. Розрахунок значення цільового показника Фонду

1. Фонд здійснює розрахунок значення цільового показника з урахуванням результатів стрес-тестування системи гарантування вкладів фізичних осіб та в строки передбачені Програмою стрес-тестування. (далі – Програма).

2. Припущення щодо розрахунку значення цільового показника Фонду зазначаються у Програмі в залежності від макроекономічної ситуації, а також

фінансового стану банківського сектору на момент здійснення розрахунків.

3. Розрахунок значення цільового показника Фонду проводиться за наступною формулою:

$$\text{ЦП} = \frac{\text{ОМВ}}{\sum(\text{ГСВ}_g)} \times 100\%,$$

де ЦП – цільовий показник Фонду,

ОМВ – очікувані майбутні втрати Фонду пов'язані із банкрутствами банків у майбутньому з урахуванням впливу кризових явищ,

ГСВ_g – сума можливого відшкодування за вкладками фізичних осіб банку g відповідно до форми №1Ф станом на дату розрахунку.

4. Розрахункове значення цільового показника встановлюється у відсотках, округлюється до найближчого значення у бік збільшення до одного знаку після коми та набуває значення з кроком 0,5 (2,5%; 3,0%; 3,5%...тощо).

5. Розрахунок очікуваних майбутніх втрат Фонду проводиться за наступною формулою:

$$\text{ОМВ} = \text{В}_{\text{ГСВкриз}} \times \text{LGD}_{\text{лік}},$$

де $\text{В}_{\text{ГСВкриз}}$ – сума відшкодування коштів за вкладками фізичних осіб для розрахунку значення цільового показника, розрахованого відповідно до Додатку 1 до цієї Методики та з урахуванням припущень, що зазначені у Програмі.

$\text{LGD}_{\text{лік}}$ – коефіцієнт очікуваного рівня майбутніх втрат Фонду, який вказує на частку втрат Фонду на виведення неплатоспроможних банків з ринку та відшкодування коштів вкладникам, яка не буде повернута.

6. Розрахунок коефіцієнту очікуваного рівня майбутніх втрат Фонду здійснюється на підставі статистичних даних банків, що були ліквідовані після 01 січня 2013 року та щодо яких завершено ліквідаційну процедуру згідно із статтею 53 Закону, проводиться за наступною формулою:

$$LGD_{\text{лік}} = Z_{\text{квлік}} / KB_{\text{лік}}$$

де $Z_{\text{квлік}}$ – залишок кредиторських вимог Фонду до банків, що були ліквідовані після 01 січня 2013 року та щодо яких завершено ліквідаційну процедуру згідно із статтею 53 Закону, розраховується з урахуванням припущень, що зазначені у Програмі.

$KB_{\text{лік}}$ – загальна сума пред'явлених кредиторських вимог Фонду до банків, що були ліквідовані після 01 січня 2013 року та щодо яких завершено ліквідаційну процедуру згідно із статтею 53 Закону, згідно затвердженого реєстру акцептованих вимог кредиторів станом на дату затвердження ліквідаційного балансу.

7. Фонд доводить інформацію щодо встановлення значення цільового показника до відома Національного банку України та Міністерства фінансів України та розміщує її на веб-сайті Фонду.

2. Розрахунок строку для досягнення цільового показника Фонду

1. Фонд здійснює розрахунок строку для досягнення цільового показника з урахуванням результатів стрес-тестування системи гарантування вкладів фізичних осіб та в строки передбачені.

2. Припущення щодо розрахунку строку для досягнення цільового показника Фонду зазначаються у Програмі в залежності від макроекономічної ситуації, та стану банківського сектору на момент здійснення розрахунків.

3. Строк для досягнення значення цільового показника розраховується шляхом розрахунку на початок кожного року, наступного за поточним,

прогнозних значень розміру цільового фонду відповідно до пункту 3 розділу II цієї Методики та відкоригованого капіталу відповідно до пункту 4 розділу II цієї Методики за вирахуванням майбутніх очікуваних витрат, пов'язаних з відшкодуванням коштів вкладникам внаслідок неплатоспроможності банків, розрахунок яких зазначено у Програмі.

Прогнозні розрахунки здійснюються доки на початок певного року прогнозне значення відкоригованого капіталу не дорівнюватиме або перевищуватиме прогнозне значення розміру цільового фонду, що є датою досягнення цільового показника.

Строк для досягнення цільового показника Фонду вираховується в місяцях від дати розрахунку, визначеної Програмою, до дати досягнення цільового показника та встановлюється на початок року, в якому прогнозне значення відкоригованого капіталу дорівнює або перевищує прогнозне значення розміру цільового фонду.

4. Фонд доводить інформацію щодо строку для досягнення цільового показника Фонду до відома Національного банку України та Міністерства фінансів України та розміщує її на веб-сайті Фонду.

3. Моніторинг відповідності значення цільового показника Фонду та строку для його досягнення

1. Після встановлення значення цільового показника Фонду та строку для його досягнення, Фонд щоквартально здійснює моніторинг відповідності значення цільового показника Фонду та строку для його досягнення шляхом здійснення відповідних розрахунків згідно з главами 1 та 2 цього Розділу станом на перше число кожного кварталу.

2. Результати щоквартального моніторингу відповідності значення цільового показника Фонду та строку для його досягнення доводяться з пропозиціями відповідних заходів до відома виконавчої дирекції Фонду.

**Начальник відділу методології
та стратегічного планування**

Тетяна Овчаренко

Додаток 1
до Методики оцінки фінансової стійкості Фонду гарантування вкладів фізичних осіб в умовах воєнного стану, введеного Указом Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні», затвердженим Законом України від 24 лютого 2022 року № 2102-IX (зі змінами)

МЕТОДИКА

розрахунку ймовірності банкрутства банку та прогнозованої гарантованої суми відшкодування коштів за вкладами

I. Загальні положення

1. Для розрахунку прогнозованої гарантованої суми відшкодування коштів за вкладами використовуються дані Звіту про вклади фізичних осіб в учасниках Фонду гарантування вкладів фізичних осіб – форма звітності № 1Ф, що подається банками відповідно до Правил подання звітності учасниками Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, затверджених рішенням виконавчої дирекції Фонду гарантування вкладів фізичних осіб від 18 червня 2020 року № 1158, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 31 серпня 2020 року за № 831/35114, (далі – форма № 1Ф), дані статистичної звітності Національного банку України, інформація Національного банку України щодо застосованих до банків заходів впливу, виявлених порушень та інша інформація.

Визначення скорингового балу (ВБг) банку та розрахунок прогнозованої гарантованої суми відшкодування коштів за вкладами здійснюється щодо банків, які на звітну дату не віднесені Національним банком України до категорії неплатоспроможних.

Для цілей цієї Методики подія віднесення Національним банком України банку до категорії неплатоспроможних вважається дефолтом банку.

2. Розрахунок прогнозованої гарантованої суми відшкодування коштів за вкладками здійснюється за такими етапами:

1) визначається скоринговий бал (рівень ризику, який відповідає сумі отриманих балів) кожного g -го банку [далі – скоринговий бал (ВБ g)] відповідно до розділу II цієї Методики;

2) здійснюється розподіл банків на групи ризиків (j) за скоринговим балом (ВБ g), визначеним відповідно до підпункту 1 цього пункту, з урахуванням рішення Національного Банку України про віднесення банку до категорії проблемних, та додаткових коригувань, відповідно до розділу III цієї Методики;

3) розраховується індивідуальна ймовірність дефолту банку (PD jg) відповідно до розділу IV цієї Методики для різних сценаріїв макроекономічних умов на визначеному горизонті років залежно від цілей здійснення розрахунків;

4) визначається прогнозна гарантована сума відшкодування коштів за вкладками (В $_{ГСВ}$) відповідно до розділу V цієї Методики.

II. Визначення скорингового балу (ВБ g)

1. Скоринговий бал банку (ВБ g) (інтегральний показник скорингу - LogOdds $_g$) визначається із застосуванням логістичної моделі на основі аналізу фінансових показників банків з метою оцінки ймовірності дефолту банків (далі - фінансові показники).

Оцінювання фінансових показників здійснюється на основі даних звітності банків за останній місяць, який передуює даті розрахунку.

У формулах розрахунку показників, наведених в цьому розділі, складові показників у квадратних дужках «[]» використовуються лише з додатним

значенням. Якщо значення таких складових показників є від'ємним, воно приймається рівним нулю.

2. Склад фінансових показників, порядок їх розрахунку та визначення такий:

1) ПК – показник покриття власними коштами заборгованості, строк погашення якої минув, – розраховується за такою формулою:

$$ПК = \frac{V_K - [P_{\Pi}] + C_B + P_K}{[P_{PK}] + 1} \times 100 \%,$$

де V_K – власний капітал банку;

P_{Π} – результати переоцінки основних засобів, нематеріальних активів, фінансових інструментів;

C_B – субординований борг;

P_K – залишки за рахунками з обліку резервів під кредитну заборгованість;

P_{PK} – кредитна заборгованість, строк погашення якої минув;

1 – стала величина;

2) Γ – показник здатності генерувати доходи – розраховується за такою формулою:

$$\Gamma = \frac{(\Pi - [\sum H_{ДЗ} - \sum H_{Д1}])}{A_{ч}} \times 100 \%,$$

де Π – результат поточного року;

$H_{ДЗ}$ – нараховані доходи на звітну дату;

$H_{Д1}$ – нараховані доходи станом на 01 січня;

$A_{ч}$ – сума чистих активів, розрахована як середня хронологічна з початку року.

До річного значення приводяться такі складові показника: Π , різниця сум $H_{ДЗ}$ і $H_{Д1}$;

3) ДР – показник розміру резервів під кредитну заборгованість клієнтів – розраховується за такою формулою:

$$ДР = \frac{P_{КК}}{(K_{РК} - П_{РКК}) \times 0,1 + П_{РКК}} \times 100 \%,$$

де $P_{КК}$ – залишки за рахунками з обліку резервів під кредитну заборгованість клієнтів;

$K_{РК}$ – кредитна заборгованість клієнтів;

$П_{РКК}$ – кредитна заборгованість за операціями з клієнтами, строк погашення якої минув;

0,1 – коефіцієнт зважування, що є сталою величиною;

4) З – показник застави – розраховується за такою формулою:

$$З = \frac{ЗН+1000}{K_{РК}+1} \times 100 \%,$$

де ЗН – отримана застава у вигляді нерухомого майна;

$K_{РК}$ – кредитна заборгованість клієнтів;

1000 і 1 – сталі величини;

5) ЧПКД - показник співвідношення чистого процентного і комісійного доходу та чистих активів – розраховується за такою формулою:

$$ЧПКД = \frac{(ЧПД - [\sum H_{ДЗ} - \sum H_{Д1}] + ЧКД)}{A_{ч}} \times 100 \%,$$

де ЧПД – чистий процентний дохід банку, що розраховується як різниця між процентними доходами та процентними витратами;

$H_{ДЗ}$ – нараховані доходи на звітну дату;

$H_{Д1}$ – нараховані доходи станом на 01 січня;

ЧКД – чистий комісійний дохід банку, що розраховується як різниця між комісійними доходами та комісійними витратами;

$A_{ч}$ – сума чистих активів, розрахована як середня хронологічна з початку року.

Чисельник формули приводиться до річного значення;

б) ЗВЗ – показник загальної вартості зобов'язань (стандартизований) – розраховується за такою формулою:

$$\text{ЗВЗ (стандартизований)} = \frac{\text{ЗВЗ}_g}{M_c(\text{ЗВЗ}_n)}$$

де $M_c(\text{ЗВЗ}_n)$ – медіанне значення за всіма банками, крім неплатоспроможних;

ЗВЗ_g – значення для g -го банку, що розраховується за такою формулою:

$$\text{ЗВЗ}_g = \frac{P_B}{Z_{П+1}}$$

де P_B – процентні витрати;

$Z_{П}$ – сума підпроцентних зобов'язань, розрахована як середня хронологічна з початку року;

1 – стала величина.

P_B приводиться до річних значень;

7) ЛЗ - показник швидкої ліквідності – розраховується за такою формулою:

$$ЛЗ = \frac{ЛА}{КВ} \times 100 \%,$$

де ЛА – ліквідні активи, які включають кошти в касі, кошти на кореспондентському рахунку в Національному банку України, активне сальдо за коштами на кореспондентських рахунках, що відкриті в інших банках, активне сальдо за коштами «овернайт», державні цінні папери, в тому числі депозитні сертифікати Національного банку України;

КВ - кошти фізичних та юридичних осіб, у тому числі банків (пасивне сальдо за коштами на кореспондентських рахунках та коштами «овернайт» інших банків);

8) РБ - показник розміру банку – розраховується за такою формулою:

$$РБ = \frac{ТЗg}{ТЗc} \times 100 \%,$$

де ТЗ – значення зобов'язань для g-го банку (ТЗg) та для системи банків, крім неплатоспроможних (ТЗc).

Значення ТЗ розраховується за такою формулою:

$$ТЗ = Зc - З_{ін} - З_{кр} ,$$

де Зc – сукупні зобов'язання;

З_{ін} – інші зобов'язання;

З_{кр} – кредиторська заборгованість.

3. В логістичній моделі використовуються трансформовані значення фінансових показників, визначені за допомогою методу трансформації за WoE

(англ. « weight of evidence »). Метод полягає в тому, що для кожного фінансового показника на підставі історичних даних здійснюється:

1) розподіл його значень на певну кількість діапазонів від мінімального до максимального значення вибірки даних;

2) для кожного діапазону значень фінансового показника обчислюється трансформоване значення (WoE) за формулою:

$$WOE_i = \frac{\ln(\% \text{ банків, що зазнали дефолту}_i)}{\ln(\% \text{ банків, що не зазнали дефолту}_i)}$$

де $\ln(\dots)$ – натуральний логарифм;

% банків, що зазнали дефолту – частка банків, що зазнали дефолту у діапазоні i , в загальній кількості банків, що зазнали дефолту;

% банків, що не зазнали дефолту – частка банків, що не зазнали дефолту у діапазоні i , в загальній кількості банків, що не зазнали дефолту;

i – номер діапазону.

Межі діапазонів значень фінансових показників визначаються за допомогою методу дерев рішень таким чином, щоб забезпечити монотонний зв'язок між діапазоном значень певного фінансового показника та частотою дефолтів банків.

Скоринговий бал банку (ВБ_g) розраховується на основі логістичної моделі за формулою:

$$ВБ_g = \alpha + \sum_{k=1}^m \beta_k X_{gk},$$

де X_{gk} – трансформоване значення фінансового показника k банку g , визначене за допомогою методу трансформації за WoE , з урахуванням установлених діапазонів для кожного фінансового показника k ;

β_k – ваговий коефіцієнт, що застосовується до трансформованого значення фінансового показника X_k ;

α – вільний член логістичної моделі;

m – кількість фінансових показників k ($m = 8$);

Трансформовані значення, вагові коефіцієнти та значення діапазонів, які були визначені для кожного фінансового показника k , наведені в таблиці 1.

Таблиця 1

Трансформовані значення, вагові коефіцієнти та значення діапазонів для фінансових показників

Показники	Мінімальне значення діапазону ($k_{\min} \geq$)	Максимальне значення діапазону ($k_{\max} <$)	Трансформоване значення показника (X_{gk})	Ваговий коефіцієнт (β_k)
α	н.з.	н.з.	1	-2,459
ПК	0,0%	2,0%	1,018	0,9789
	2,0%	14,0%	-0,020	0,9789
	14,0%	90,0%	-0,370	0,9789
	дорівнює або більше 90,0		-0,739	0,9789
Г	-1 000,0%	0,0%	0,454	0,5493
	0,0%	0,5%	-0,243	0,5493
	0,5%	1,5%	-1,156	0,5493
	дорівнює або більше 1,5%		-1,869	0,5493
ДР	0,0%	40,0%	0,424	1,0257
	40,0%	100,0%	0,158	1,0257
	дорівнює або більше 100,0%		-0,488	1,0257
З	0,0%	50,0%	0,596	1,041
	50,0%	90,0%	0,054	1,041
	дорівнює або більше 90,0 %		-0,919	1,041
ЧПКД	-100,0%	6,0%	0,502	0,6829
	дорівнює або більше 6,0%		-0,351	0,6829
ЗВЗ	0,0	0,7	-0,774	0,6668
	0,7	1,2	-0,479	0,6668
	дорівнює або більше 1,2		0,868	0,6668
ЛЗ	0,0%	60,0%	0,852	0,738
	60,0%	80,0%	-0,016	0,738
	дорівнює або більше 80,0%		-0,495	0,738
	0,0%	1,8%	0,111	1,2834

Показники	Мінімальне значення діапазону ($k_{\min} \geq$)	Максимальне значення діапазону ($k_{\max} <$)	Трансформоване значення показника (X_{gk})	Ваговий коефіцієнт (β_k)
РБ	дорівнює або більше 1,8%		-1,457	1,2834

III. Розподіл банків на групи ризику

1. Розподіл банків на 5 груп ризику (j) відбувається наступним чином:

залежно від скорингового балу ($ВБ_g$) банки розподіляються на 4 групи ризику (j) від найкращої до найгіршої (від А до D) в межах діапазонів отриманих скорингових балів ($ВБ_g$), визначених у таблиці 2 цього пункту за принципом: чим вище значення скорингового балу ($ВБ_g$) – тим вищий ризик дефолту протягом 12 місяців, що відображає динаміку рівня дефолтів банків протягом періоду спостережень.

Після цього відбувається перевірка критерія проблемності (чи віднесений банк Національним банком України до категорії проблемних). Якщо банк віднесений Національним банком України до категорії проблемних, тоді банк переміщується із групи, яка була визначена відповідно до скорингового балу ($ВБ_g$), до 5-ї найгіршої групи ризику (E).

Таблиця 2

Розподіл банків на групи ризику (j) залежно від скорингового балу ($ВБ_g$) та критерія проблемності

Група ризику (j)	Номер групи ризику (j)	Скоринговий бал ($ВБ_g$)	
		Мінімальне значення діапазону ($ВБ_{g\min} \geq$)	Максимальне значення діапазону ($ВБ_{g\max} <$)
A	1	$-\infty$	-6,0
B	2	-6,0	-4,0
C	3	-4,0	-2,0
D	4	-2,0	∞
E	5	віднесення Національним банком України банку до категорії проблемних	

2. Після визначення на основі логістичної моделі групи ризику (j) застосовується набір додаткових коригувань, на основі яких будь-який окремий банк g може бути переведено з попередньо визначеної групи ризику до іншої групи ризику, та визначається фінальна група ризику (j).

Перелік додаткових коригувань для визначення фінальної групи ризику (j), що застосовується для визначення цільового показника, зазначений у таблиці 3.

Таблиця 3

Перелік додаткових коригувань для визначення фінальної групи ризику (j), що застосовується для визначення цільового показника

№ з/п	Назва додаткового коригування	Умова додаткового коригування	Правило додаткового коригування	Група ризику (j)
1	SREP - оцінка (F)	Загальна оцінка банку, затверджена Національним банком України за методологією SREP (Supervisory Review and Evaluation Process), отримана від Національного банку України, складає (F)	Не вище групи E: (банки, які мають оцінку SREP на рівні F, переміщуються з груп A- D до групи E)	E
2	Державна власність	Банк, в якому держава є власником частки понад 75 відсотків акцій (далі – державний банк)	Не нижче групи C: (державні банки з групи D, E переміщуються до групи C, державні банки інших груп не змінюють групу)	C
3	Іноземний капітал	Для банків, у яких участь іноземного капіталу більше 50 відсотків (окрім банків з російським капіталом), у разі коли материнська компанія такого банку має довгостроковий кредитний рейтинг за міжнародною шкалою за зобов'язаннями в іноземній валюті не нижчий, ніж рівень «А-» за класифікацією рейтингових агентств «Standard & Poor's» або «Fitch-Ratings» або рівень «А3» за класифікацією рейтингового агентства «Moody's Investors Service»	Не нижче групи C: (банки з групи D, E переміщуються до групи C, банки інших груп не змінюють групу)	C

Додаткові коригування, зазначені в таблиці 3, застосовуються послідовно.

Перелік додаткових коригувань для визначення фінальної групи ризику (j), що застосовується для розрахунку резерву під очікувані витрати, пов'язані з відшкодуванням коштів вкладникам внаслідок неплатоспроможності банків, зазначений у таблиці 4.

Таблиця 4

Перелік додаткових коригувань для визначення фінальної групи ризику (j), що застосовується для розрахунку резерву під очікувані витрати, пов'язані з відшкодуванням коштів вкладникам внаслідок неплатоспроможності банків

№ з/п	Назва додаткового коригування	Умова додаткового коригування	Правило додаткового коригування	Група ризику (j)
1	Звіт аудитора	Останній звіт аудитора містить модифіковану думку – думку із застереженням, негативну думку або відмову від висловлення думки про відповідність річної фінансової звітності, консолідованої фінансової звітності дійсному фінансовому стану банку відповідно до міжнародних стандартів фінансової звітності	Не вище групи В: (банки з групи А переміщуються до групи В, банки інших груп не змінюють групу)	В
2	Застосування заходів впливу НБУ (обмеження операцій)	Наявність обмеження, зупинення чи припинення здійснення окремих видів здійснюваних банком операцій (відповідно до інформації від Національного банку України)	Не вище групи С: (банки з груп А, В переміщуються до групи С, банки інших груп не змінюють групу)	С
3	Порушення нормативів ліквідності ((LCR, NSFR, нормативів обов'язкового резервування)	Банк за останні три місяці до дати проведення розрахунків один або більше разів допустив порушення значення хоча б одного з таких нормативів протягом двох або трьох місяців (відповідно до інформації від Національного банку України):	Не вище групи D: (якщо банк порушив хоча б один норматив протягом двох/трьох місяців за останні три місяці – він переміщується з	D (якщо банк належить до категорії А-С) E

		<p>коефіцієнта покриття ліквідністю (LCR) за всіма валютами (LCRBB) та/або в іноземній валюті (LCRIB);</p> <p>коефіцієнта чистого стабільного фінансування за всіма валютами (NSFRBB), нижче мінімальних нормативних значень, встановлених нормативно-правовими актами Національного банку України;</p> <p>нормативів обов'язкового резервування (недотримання банком порядку формування та зберігання обов'язкових резервів, резервів за валютними деривативами)</p>	<p>груп А-С до групи D);</p> <p>не вище групи Е: (якщо банк порушив хоча б один норматив протягом двох/трьох місяців за останні три місяці і вже знаходиться в групі D, то він переміщується до групи Е)</p>	(якщо банк належить до категорії D)
4	SREP - оцінка (4)	Загальна оцінка банку, затверджена Національним банком України за методологією SREP (Supervisory Review and Evaluation Process), отримана від Національного банку України, складає 4	Не вище групи D: (банки, які мають оцінку SREP на рівні 4, переміщуються з груп А-С до групи D)	D
5	SREP - оцінка (F)	Загальна оцінка банку, затверджена Національним банком України за методологією SREP (Supervisory Review and Evaluation Process), отримана від Національного банку України, складає (F)	Не вище групи Е: (банки, які мають оцінку SREP на рівні F, переміщуються з груп А- D до групи Е)	E
6	Державна власність	Банк, в якому держава є власником частки понад 75 відсотків акцій (далі – державний банк)	Не нижче групи С: (державні банки з групи D, Е переміщуються до групи С, державні банки інших груп не змінюють групу)	C
7	Іноземний капітал	Для банків, у яких участь іноземного капіталу більше 50 відсотків (окрім банків з російським капіталом), у разі коли материнська компанія такого банку має довгостроковий кредитний рейтинг за міжнародною шкалою за зобов'язаннями в іноземній валюті не нижчий, ніж рівень «А-» за класифікацією рейтингових агентств «Standard & Poor's» або «Fitch-Ratings» або рівень «А3» за класифікацією рейтингового	Не нижче групи С: (банки з групи D, Е переміщуються до групи С, банки інших груп не змінюють групу)	C

		агентства «Moody's Investors Service»		
--	--	---------------------------------------	--	--

Додаткові коригування, зазначені в пунктах 6 та 7 таблиці 4, застосовуються після додаткових коригувань, зазначених в пунктах 1 – 5 цієї таблиці.

IV. Визначення ймовірності дефолту

1. Для визначення ймовірності дефолту банків (PD) використовується модель Мертона-Васічека, що являє собою статистичну методологію для динамічної оцінки ризику дефолту залежно від макроекономічних умов. Вона ґрунтується на аналізі переходів банків між групами ризику та рівня дефолту для кожної окремої групи ризику, а також оцінює відповідний стан економіки та кореляцію між дефолтами банків. Вплив макроекономічних умов враховується за допомогою коригуючого фактора макроекономічних умов (Z-фактор).

Модель Мертона-Васічека ґрунтується на припущенні, що банк може змінити групу ризику (j) або стати неплатоспроможним у зв'язку з наступними факторами: макроекономічне середовище (системний ризик) або індивідуальні причини (ідіосинкратичний ризик). Вказана залежність представлена у наступній формулі:

$$X = \sqrt{1 - \rho} * Y + \sqrt{\rho} * Z ,$$

де X – показник кредитного рейтингу банку, що характеризує ступінь його ризику (j), або настання події дефолту;

Y - ідіосинкратичний (специфічний) ризик для групи j;

ρ - коефіцієнт кореляції;

Z - коригуючий фактор макроекономічних умов.

Передбачається, що змінні X, Y і Z мають стандартний нормальний розподіл, змінні Y і Z вважаються незалежними. Позитивні значення Z

відображають сприятливе макроекономічне середовище, тоді як від'ємні значення Z відповідають періодам економічного спаду. Коефіцієнт кореляції ρ інтерпретується як чутливість банку до систематичного ризику. Коефіцієнт кореляції ρ визначається окремо для груп ризику А, В, С та D, Е відповідно до припущення, що банки з більш високим рівнем ризику є більш чутливими до змін у макроекономічному середовищі.

Щорічно банки розподіляються на 5 груп ризику від А до Е (де А – найменший ризик, Е – найвищий ризик), якщо вони не визнані неплатоспроможними або ліквідованими. Для кожної групи ризику (j) розраховується кількість переходів банків між двома послідовними річними звітними датами. На основі інформації вказаних переходів формуються матриці переходу банків за групами ризику.

На основі загальної кількості переходів банків, які відбулися протягом періоду спостереження, складається матриця ТТС. Вказана матриця відображає середні за економічним циклом рівні дефолту для кожної групи ризику (j). Передбачається, що на кожну матрицю ТТС впливає коригуючий фактор економічних умов (Z -фактор).

Оцінка Z -фактора та коефіцієнта кореляції ρ проводиться на основі аналізу фактичних рівнів дефолтів банків за період спостереження.

2. З метою визначення прогнозного впливу макроекономічних умов на ймовірності дефолтів банків визначаються прогнозні значення Z -фактора на майбутні періоди за результатами кореляційно-регресійного аналізу залежності значень Z -фактора від обраних макрофакторів X_k .

Рівняння регресійної моделі має наступний загальний вигляд:

$$Z_t = \beta_0 + \beta_1 X_{1t} + \beta_2 X_{2t} + \dots + \beta_k X_{kt},$$

де Z_t – Z -фактор для періоду t ;

β_0 – коефіцієнт перетину;

X_k – макрофактор;

β_k – коефіцієнт для макрофактора X_k .

Як макрофактори X_k в моделі використовуються індекс споживчих цін (у поточному та попередніх періодах) та зростання реального ВВП. Для використання в моделі значення макрофакторів X_k приводяться до стандартизованого значення, що визначається як співвідношення різниці поточного та середнього значень макрофактора до його стандартного відхилення.

При застосуванні моделі використовуються прогнозні значення макроекономічних показників X_k , що публікуються Національним банком України (або іншим компетентним органом).

3. На основі розрахунків за моделлю Мертона-Васічека визначаються наступні види ймовірностей дефолту PD для груп ризику (j) (Таблиця 5):

1) Ймовірність дефолту за економічним циклом ($PD_{\text{цикл}}$) - відображає середні за циклом показники PD для кожної групи ризику(j), оцінені на основі даних за весь доступний історичний період, та використовується для визначення прогнозованої гарантованої суми відшкодування коштів за вкладками $V_{\text{ГСВ}}$ за відсутності макроекономічних прогнозів, або коли наявні прогнози не оновлюються.

2) Ймовірність дефолту поточна ($PD_{\text{поточн}}$) - відображає поточну оцінку PD для кожної групи ризику (j) на визначеному часовому горизонті з урахуванням наявних прогнозів макроекономічних показників, яка використовується для цілей визначення прогнозованої гарантованої суми відшкодування коштів за вкладками $V_{\text{ГСВ}}$.

Для розрахунку $PD_{\text{поточн}}$ на вказаних горизонтах використовуються розрахункові значення Z-фактора відповідно до наявних прогнозів макроекономічних показників.

3) Ймовірність дефолту кризова ($PD_{\text{криз}}$) - відображає оцінку PD для кожної групи ризику (j) на основі змодельованих періодів гіпотетичної несистемної економічної кризи, що використовується для розрахунку значення цільового показника Фонду та для цілей визначення прогнозної гарантованої суми відшкодування коштів за вкладами $V_{\text{ГСВ}}$ на період дії воєнного стану в Україні та 1 рік після його завершення.

$PD_{\text{криз}}$ визначається для груп ризику (j) на 1-річному, 2-річному та 3-річному горизонтах кумулятивно. Для розрахунку $PD_{\text{криз}}$ проводиться симуляція значень Z -фактора таким чином, що для першого року у симуляції беруться значення Z_t , що відповідають періоду гіпотетичної несистемної економічної кризи, для двох наступних років Z_{t+1} та Z_{t+2} беруться значення, що є вищими, ніж у першому році згідно з припущенням, що економічна криза не триває більше одного року з однаковою силою, тобто у другому та третьому роках її сила зменшується.

Таблиця 5

Ймовірність дефолту банків
в розрізі груп ризику (j) на основі економічного циклу, макроекономічних
прогнозів та кризової статистики

Група банків (j)	Ймовірність дефолту групи ризику (PD_j), %	Ймовірність дефолту за економічним циклом ($PD_{\text{цикл } j}$), %	Ймовірність дефолту поточна, відповідно до макроекономічних прогнозів ($PD_{\text{поточн } j}$),	Ймовірність дефолту кризова ($PD_{\text{криз } j}$), %.
A	PD_A	$PD_{\text{цикл } (A)}$	$PD_{\text{поточн } (A)}$	$PD_{\text{криз}(A)}$
B	PD_B	$PD_{\text{цикл } (B)}$	$PD_{\text{поточн } (B)}$	$PD_{\text{криз}(B)}$
C	PD_C	$PD_{\text{цикл } (C)}$	$PD_{\text{поточн } (C)}$	$PD_{\text{криз}(C)}$
D	PD_D	$PD_{\text{цикл } (D)}$	$PD_{\text{поточн}(D)}$	$PD_{\text{криз}(D)}$
E	PD_E	$PD_{\text{цикл } (E)}$	$PD_{\text{поточн } (E)}$	$PD_{\text{криз}(E)}$

4. Визначення індивідуальних ймовірностей дефолту банку (g) групи ризику (j) PD_{jg} здійснюється таким чином:

1) для банків, які були розподілені на групи ризику (j) відповідно до скорингового балу (BB_g), індивідуальна ймовірність дефолту (PD_{jg}) визначається як зважене геометричне середнє ймовірностей дефолту суміжних груп ризику (PD_j) з такими параметрами зважування (вагами), при яких розрахункова ймовірність дефолту банку (PD_g), визначена на основі скорингового балу (BB_g), дорівнює зваженому геометричному середньому ймовірностей дефолту для відповідних суміжних груп ризику за економічним циклом ($PD_{цикл}$). Суміжними групами ризику в даному розрахунку є такі дві групи ризику, в діапазоні між значеннями ймовірностей дефолту за економічним циклом ($PD_{цикл}$) яких знаходиться розрахункова ймовірність дефолту банку (PD_g), визначена відповідно до розділу II цієї Методики.

Розрахункова ймовірність дефолту банку g (PD_g), що використовується для визначення індивідуальної ймовірності дефолту банку (PD_{jg}), визначається за наступною формулою:

$$PD_g = \frac{1}{1 + e^{-BB_g}},$$

де e - математична константа, натуральний логарифм якої рівний 1;

BB_g – скоринговий бал банку g , визначений відповідно пункту 3 розділу II цієї Методики.

Якщо розрахункова ймовірність дефолту банку g (PD_g), що відноситься до групи ризику A нижча, ніж групова ймовірність дефолту групи ризику A за економічним циклом ($PD_{цикл(A)}$), то індивідуальна ймовірність дефолту такого банку g (PD_{jg}) визначається як добуток групової ймовірності дефолту групи ризику A (PD_j) та відношення розрахункової ймовірності дефолту банку g (PD_g)

до групової ймовірності дефолту групи ризику А за економічним циклом ($PD_{\text{цикл}}(A)$).

Аналогічний розрахунок проводиться, якщо розрахункова ймовірність дефолту банку g (PD_g), що відноситься до групи ризику Е, є вищою, ніж групова ймовірність дефолту групи ризику Е за економічним циклом ($PD_{\text{цикл}}(E)$).

2) для банків, до яких застосовувались додаткові коригування відповідно до пункту 2 розділу III цієї Методики, присвоюються ймовірності дефолту групи ризику j (PD_j), до яких вони були віднесені після застосування додаткових коригувань.

Актуалізація логістичної моделі проводиться Фондом не рідше одного разу на три роки, а моделі Мертона-Васічека щороку.

V. Визначення прогностної гарантованої суми відшкодування коштів за вкладами

1. Прогнозна гарантована сума відшкодування коштів за вкладами розраховується:

1) на 12 місяців в цілому по системі ($V_{\text{ГСВ}}$):

$$V_{\text{ГСВ}} = \sum (ГСВ_g \times PD_{j\text{гкриз}}),$$

де

$V_{\text{ГСВ}}$ - прогнозна гарантована сума відшкодування коштів за вкладами для усіх банків;

$ГСВ_g$ – сума можливого відшкодування коштів за вкладами фізичних осіб банку g відповідно до форми № 1Ф;

$PD_{j\text{гкриз}}$ – індивідуальна кризова ймовірність дефолту банку g протягом 12 місяців відповідно до розрахунку, наведеного у розділі IV цієї Методики.

2) для визначення суми потенційних втрат відкоригованого капіталу протягом наступних 12 місяців за формулою:

$$V_{ГСВ} = \sum (ГСВ_g \times PD_{jg\text{криз}}),$$

де $V_{ГСВ}$ - прогнозна гарантована сума відшкодування коштів за вкладами для усіх банків за виключенням банків із державною часткою;

$ГСВ_g$ – сума можливого відшкодування коштів за вкладами фізичних осіб банку g відповідно до форми № 1Ф;

$PD_{jg\text{криз}}$ – індивідуальна кризова ймовірність дефолту банку g протягом 12 місяців відповідно до розрахунку, наведеного у розділі IV цієї Методики.

3) для розрахунку резерву під очікувані витрати, пов'язані з відшкодуванням коштів вкладникам внаслідок неплатоспроможності банків за формулою:

$$V_{ГСВ\text{резерв}} = \sum ГСВ_g,$$

де $V_{ГСВ\text{резерв}}$ – прогнозна гарантована сума відшкодування коштів за вкладами для банків, вірогідність банкрутства яких складає 50% та більше відсотків;

$ГСВ_g$ – сума можливого відшкодування коштів за вкладами фізичних осіб банку g відповідно до форми № 1Ф, індивідуальна кризова ймовірність дефолту ($PD_{jg\text{криз}}$) якого протягом 12 місяців дорівнює або більше 50%;

4) для розрахунку очікуваних майбутніх втрат Фонду (ОМВ), при розрахунку цільового показника за формулою:

$$V_{ГСВ\text{криз}} = \sum (ГСВ_g \times PD_{jg\text{криз}}),$$

де $V_{ГСВ\text{криз}}$ – прогнозна гарантована сума відшкодування коштів за вкладами;

$ГСВ_g$ – сума можливого відшкодування коштів за вкладами фізичних осіб банку g відповідно до форми № 1Ф;

$PD_{jg\text{криз}}$ – індивідуальна кризова ймовірність дефолту банку g відповідно до розрахунку, наведеного у розділі IV цієї Методики.

Погашення боргових зобов'язань згідно з договорами													
Виплати вкладникам банків													
Вхідний залишок коштів на рахунках Фонду													
Вихідний залишок коштів на рахунках Фонду													

Примітки.

1. Залишок коштів на рахунках на кінець кожного тижня (вихідний залишок) розраховуються, як сума вхідного залишку та надходжень за мінусом витрат за цей тиждень. Вихідний залишок коштів кожного періоду є вхідним залишком коштів наступного періоду.

2. Статті надходжень в цій моделі заповнюються так:

сума регулярних зборів до Фонду гарантування вкладів фізичних осіб (далі – Фонд) розраховується з використанням методів математичного моделювання на основі обробки статистичних даних Звіту про вклади фізичних осіб в учасниках Фонду гарантування вкладів фізичних осіб – форма № 1Ф, форма якого визначена Правилами подання звітності учасниками Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, затвердженими рішенням виконавчої дирекції Фонду гарантування вкладів фізичних осіб від 18 червня 2020 року № 1158, зареєстрованими в Міністерстві юстиції України 31 серпня 2020 року за № 831/35114;

суми початкового збору до Фонду та спеціального збору до Фонду відображаються за наявності інформації про очікування надходжень від таких зборів;

кошти в рахунок погашення неплатоспроможними банками заборгованості (сума коштів, одержаних Фондом в погашення третьої черги, відповідно до частини першої статті 52 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб») розраховується за алгоритмом, наведеним нижче;

суми від погашення цінних паперів та отримання купонного доходу за ними відображаються згідно з діючими договорами;

суми процентів за залишками коштів на рахунках Фонду розраховується, як добуток очікуваних середньоденних залишків на рахунку Фонду за місяць, кількості днів у місяці та прогнозованої відсоткової ставки, розрахованої на основі тенденції зміни фактично встановленої відсоткової ставки за попередні 6 місяців поділених на 365 днів;

суми компенсації неплатоспроможними банками кошторисних витрат Фонду, пов'язаних із здійсненням тимчасової адміністрації та ліквідації банку, за методикою, встановленою Фондом.

3. Статті витрат в цій моделі заповнюються так:

кошторисні витрати Фонду відображаються в межах затверджених адміністративною радою Фонду кошторису витрат Фонду на основі максимальних очікуваних сум витрат в кожен із розглядуваних періодів;

виплати Фонду за своїми борговими зобов'язаннями відображаються у відповідності з умовами діючих договорів;

виплати вкладникам неплатоспроможних банків відображаються на основі статистичних даних попередніх періодів з дотриманням принципу обережності, який передбачає максимальну прогнозну суму виплат.

АЛГОРИТМ

розрахунку очікуваної суми задоволення кредиторських вимог Фонду гарантування вкладів фізичних осіб до банків, процедура ліквідації яких здійснюється Фондом гарантування вкладів фізичних осіб

1. Очікувана сума задоволення кредиторських вимог Фонду гарантування вкладів фізичних осіб (далі – Фонд) розраховується щокварталу станом на останній день звітного кварталу (далі – звітна дата).
2. Очікувана сума компенсації витрат Фонду на здійснення ліквідаційної процедури та резерв під очікувані кредитні збитки від неповернення цільової позики, наданої банку, що ліквідується, (у разі наявності) (далі – цільова позика) відображаються у фінансовій звітності Фонду та переглядаються станом на звітну дату.
3. Коефіцієнт конверсії (перетворення) ліквідаційної маси в грошовий потік протягом відповідного періоду здійснення ліквідаційної процедури, визначеного відповідно до пункту 4 цього Алгоритму, розраховується станом на останній день звітного кварталу як середнє зважене значення по всіх банках, що ліквідуються або щодо яких затверджені ліквідаційний баланс і звіт про виконання ліквідаційної процедури, на базі наявної статистики фактичних надходжень до таких банків з дня початку процедури ліквідації до звітної дати.
4. Для розрахунку коефіцієнту конверсії ліквідаційної маси в грошовий потік беруться такі періоди (далі – визначені періоди):

1) з дня початку процедури ліквідації до дня завершення повних дванадцяти місяців здійснення ліквідаційної процедури (значення $n=1$);

2) з дня початку тринадцятого місяця ліквідаційної процедури до дня завершення повних двадцяти чотирьох місяців здійснення ліквідаційної процедури (значення $n=2$);

3) з дня початку двадцять п'ятого місяця ліквідаційної процедури до дня завершення повних тридцяти шести місяців здійснення ліквідаційної процедури (значення $n=3$);

4) з дня початку тридцять сьомого місяця ліквідаційної процедури до дня завершення повних сорока восьми місяців здійснення ліквідаційної процедури (значення $n=4$);

5) з дня початку сорок дев'ятого місяця ліквідаційної процедури до дня завершення повних шістдесяти місяців здійснення ліквідаційної процедури (значення $n=5$).

5. Розрахунок коефіцієнтів конверсії ліквідаційної маси в грошовий потік здійснюється окремо для кожного з визначених періодів.

6. Коефіцієнт конверсії ліквідаційної маси в грошовий потік розраховується за такою формулою:

$$k_n = \sum H_{(\text{факт})_n_j} / \sum ЛМ_j ,$$

де k_n – коефіцієнт конверсії ліквідаційної маси в грошовий потік;

$H_{(\text{факт})_n_j}$ – надходження від управління та продажу майна (активів), отримані банком, що ліквідується, у період n ;

$ЛМ_j$ – затверджена ліквідаційна маса банку на звітну дату;

n – номер періоду, визначений відповідно до пункту 4 цього Алгоритму;

j – номер банку, включеного до розрахунку коефіцієнта конверсії ліквідаційної маси в грошовий потік для визначеного періоду.

7. Розрахунок очікуваних надходжень до банку, що ліквідується, від управління та продажу майна (активів) [далі – очікувані надходження ($H_{\text{оч}}$)] здійснюється на базі розрахованих коефіцієнтів конверсії ліквідаційної маси в грошовий потік (k_n) протягом визначеного періоду.

8. Розрахунок очікуваних надходжень ($H_{\text{оч}}$) здійснюється щодо кожного банку, що ліквідується, окремо.

9. Очікувані надходження ($H_{\text{оч}}$) до банку, що ліквідується, розраховуються за такою формулою:

$$H_{\text{оч}_j} = \sum_{n=1}^5 ЛМ_{\text{нк}_j} \times k_n \times \left(\frac{12-f}{12}\right),$$

де $H_{\text{оч}_j}$ – очікувані надходження до банку, що ліквідується, від управління та продажу майна (активів), де j – номер банку;

$ЛМ_{\text{нк}_j}$ – ліквідаційна маса банку, що ліквідується, за вирахуванням оціночної вартості заставленого майна (активів), де j – номер банку;

k_n – коефіцієнт конверсії ліквідаційної маси в грошовий потік протягом визначеного періоду здійснення ліквідаційної процедури, який розраховується відповідно до пункту 6 цього Алгоритму;

f – фактична кількість місяців у періоді n , в яких здійснювалася ліквідаційна процедура банку, станом на звітну дату.

10. Очікувані надходження на відшкодування витрат Фонду, пов'язаних з утриманням та продажем заставленого майна (активів), (H_{3M_j}) розраховуються для кожного банку, що ліквідується, окремо за такою формулою:

$$H_{3M_j} = \sum_{n=1}^5 OB_{3M_j} \times k_n \times \left(\frac{12-f}{12}\right) \times K_B,$$

де OB_{3M_j} – вартість майна (активів) банку, що ліквідується, визначена незалежним суб'єктом оціночної діяльності на дату затвердження ліквідаційної маси банку або на дату останньої переоцінки його майна (активів), де j – номер банку;

k_n – коефіцієнт конверсії ліквідаційної маси в грошовий потік протягом визначеного періоду здійснення ліквідаційної процедури;

f – фактична кількість місяців у періоді n , в яких здійснювалася ліквідаційна процедура банку, станом на звітну дату;

n – номер періоду, визначений відповідно до пункту 4 цього Алгоритму;

K_B – рівень витрат Фонду, що відшкодовуються Фонду відповідно до Положення про порядок розрахунку суми витрат Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, на яку зменшується сума до перерахування заставодержателю майна (активів), проданого Фондом гарантування вкладів фізичних осіб, затвердженого рішенням виконавчої дирекції Фонду гарантування вкладів фізичних осіб 27 вересня 2021 року № 993, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 05 листопада 2021 року за № 1436/37058.

11. Розрахунок очікуваної суми задоволення кредиторських вимог Фонду здійснюється окремо щодо кожного банку, що ліквідується.

12. Як очікувана сума задоволення кредиторських вимог Фонду ($\Phi_{\text{кв}}$) використовується менше з таких двох значень:

1) сума незадоволених кредиторських вимог Фонду до банку, що ліквідується Фондом, на звітну дату, що складається з витрат Фонду на здійснення виплат гарантованої суми відшкодування, витрат, пов'язаних із здійсненням ліквідаційної процедури, та основної суми боргу і нарахованих процентів за договорами цільової позики;

2) прогнозна сума можливого задоволення вимог кредиторів банку, що ліквідується Фондом, віднесених до третьої – одинадцятої черг, визначених частиною першою статті 52 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» (далі – Закон), що розраховується за такою формулою:

$$M_{\text{пкв}_j} = N_{\text{оч}} + N_{\text{зм}_j} - V_{\text{к}_j} - \text{КВ}_{1-2\text{ч}_j},$$

де $M_{\text{пкв}_j}$ – прогнозна сума можливого задоволення вимог кредиторів банку, що ліквідується, віднесених до третьої – одинадцятої черг;

$N_{\text{оч}}$ – очікувані надходження до банків, що ліквідуються Фондом;

$N_{\text{зм}_j}$ – надходження на відшкодування витрат Фонду на утримання та продаж заставленого майна (активів);

$V_{\text{к}_j}$ – прогнозні кошторисні витрати банків, що ліквідуються Фондом, на здійснення ліквідаційної процедури, що визначаються щодо кожного банку окремо на базі затвердженого кошторису витрат такого банку на найближчий квартал, що

настає після звітної дати, та прогнозу зниження витрат на 7 відсотків протягом кожного наступного кварталу до прогнозного строку завершення ліквідаційної процедури;

$KB_{1-2ч_j}$ – сума незадоволених вимог кредиторів банку, що ліквідується Фондом, першої та другої черг, визначених частиною першою статті 52 Закону.

13. Очікувана сума задоволення кредиторських вимог Фонду ($\Phi_{кв_i}$) розраховується у розрізі місяців задоволення кредиторських вимог Фонду, де i – порядковий номер місяця від звітної дати.

14. Розрахунок резерву під очікувані кредитні збитки від неповернення цільової позики (далі – резерв під очікувані кредитні збитки) здійснюється окремо щодо кожного банку, що ліквідується Фондом, у разі наявності у нього заборгованості за договором цільової позики.

15. Для розрахунку резерву під очікувані кредитні збитки визначається очікувана сума погашення основної суми боргу і нарахованих процентів за договором цільової позики як менше з таких двох значень:

1) очікувана сума задоволення кредиторських вимог Фонду ($\Phi_{кв_j}$);

2) сума заборгованості банку за основною сумою боргу та нарахованими процентами за договором цільової позики станом на звітну дату ($ЦП_j$).

16. Для цілей розрахунку резерву під очікувані кредитні збитки очікувана сума погашення основної суми боргу та нарахованих процентів за договором цільової позики дисконтується.

Для цілей дисконтування очікувана сума погашення основної суми боргу та нарахованих процентів за договором цільової позики розподіляється помісячно протягом періоду, який визначається шляхом розрахунку різниці між максимальною кількістю місяців, визначених відповідно до пункту 4 цього Алгоритму, та фактичною кількістю місяців, в яких здійснювалася ліквідаційна процедура банку.

17. Розподіл розрахованої очікуваної суми погашення основної суми боргу та нарахованих процентів за договором цільової позики здійснюється з урахуванням такого:

очікувана сума задоволення кредиторських вимог Фонду ($\Phi_{\text{кв}_j}$) розподіляється відповідно до розрахованих коефіцієнтів конверсії ліквідаційної маси в грошовий потік (k_n), виходячи з припущення, що задоволення кредиторських вимог здійснюється рівномірно протягом кожного з визначених періодів n ;

очікувана сума погашення основної суми боргу та нарахованих процентів за договором цільової позики розподіляється аналогічно розподіленим сумама $\Phi_{\text{кв}_j}$ у повному розмірі.

18. Розподілені очікувані суми погашення основної суми боргу та нарахованих процентів за договором цільової позики, наданої банку, дисконтуються за розміром процентів (річних), визначених договором цільової позики.

19. Резерв під очікувані кредитні збитки розраховується за такою формулою:

$$P_{\text{цп}_j} = \text{ЦП}_j - \text{П}_{\text{цп(диск)}},$$

де $P_{\text{цп}_j}$ – резерв під очікувані кредитні збитки, де j – номер банку;

ЦП_j – сума заборгованості банку за основною сумою боргу та нарахованими процентами за договором цільової позики станом на звітну дату, де j – номер банку;

$\Pi_{\text{цп(диск)}}$ – дисконтована очікувана сума погашення основної суми та нарахованих процентів за договором цільової позики.

20. Розрахований резерв під очікувані кредитні збитки розподіляється так:

першочергово резерв під очікувані кредитні збитки покриває суму нарахованих та несплачених процентів за договором цільової позики та відображається у фінансовій звітності Фонду як знецінення (коригування корисності) нарахованих процентів;

залишок резерву під очікувані кредитні збитки покриває частину (у розмірі залишку резерву) основної суми боргу за цільовою позикою.

21. Очікувана сума компенсації витрат Фонду на здійснення ліквідаційної процедури ($K_{\text{втр}}$) розраховується окремо щодо кожного банку, що ліквідується Фондом, за такою формулою:

$$K_{\text{втр}} = \Phi_{\text{кв}} - \Pi_{\text{цп}},$$

де $\Phi_{\text{кв}}$ – очікувана сума задоволення кредиторських вимог Фонду;

$\Pi_{\text{цп}}$ – очікувана сума погашення основної суми боргу та нарахованих процентів за договором цільової позики.

22. Для відображення у фінансовій звітності Фонду розрахована очікувана сума компенсації витрат Фонду на здійснення ліквідаційної процедури ($K_{\text{втр}}$) дисконтуються.

Для цілей дисконтування очікувана сума компенсації витрат Фонду на здійснення ліквідаційної процедури ($K_{\text{втр}}$) розподіляється помісячно протягом періоду, який визначається шляхом розрахунку різниці між максимальною кількістю місяців, визначених відповідно до пункту 4 цього Алгоритму, та фактичною кількістю місяців, в яких здійснювалася ліквідаційна процедура банку, так:

розподіляється очікувана сума погашення кредиторських вимог Фонду ($\Phi_{\text{кв}_j}$) відповідно до розрахованих коефіцієнтів конверсії ліквідаційної маси в грошовий потік (k_n) виходячи з припущення, що задоволення кредиторських вимог здійснюється рівномірно протягом кожного з визначених періодів n ;

очікувана сума компенсації витрат Фонду на здійснення ліквідаційної процедури ($K_{\text{втр}}$) розподіляється аналогічно розподіленим сумах $\Phi_{\text{кв}_j}$ у повному розмірі.

23. Як ставки дисконтування очікуваної суми компенсації витрат Фонду на здійснення ліквідаційної процедури ($K_{\text{втр}}$) використовуються ставки дисконтування за роками, розраховані станом на звітну дату як спот-ставки зі щорічним нарахуванням процентів відповідно до коефіцієнтів кривої безкупонної дохідності, побудованої за гривневими ОВДП (модель Нельсона-Сігела) та яка опублікована на сторінці Офіційного інтернет-представництва Національного банку України.
